БЕКІТЕМІН:
Мектеп меңгерушісі **Шалабаева Ж.С**

ТӘРБИЕЛЕУ-БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНІҢ ЦИКЛОГРАММАСЫ

Білім беру ұйымы : «Шұғыла» шағын орталығы
Топ: ересек
Балалардың жасы: 4 жастан
Жоспардың құрылу кезеңі: 27.11 - 01.12.2023ж.

Апта күндері	***Дүйсенбі***	***Сейсенбі***	***Сәрсенбі***	***Бейсенбі***	***Жұма***
Балаларды қабылдау	Балаларды жақсы көңіл күймен қарсы алу және оларға қолайлы жағдай жасау. Баланың көңіл күйін, оның жеке пікірін, қызығушылығын анықтау. **(сөйлеуді дамыту)**				
Ата-аналармен немесе баланың басқа заңды өкілдерімен кеңес, әңгімелесу	"Баланың сұрағына ашуланбай жауап бересіз бе?" тақырыбында әңгімелесу, сауалнама жүргізу, кеңес беру.				
Балалардың дербес әрекеті (аз қимылды, үстел үсті ойындары, бейнелеу іс-әрекеті, кітаптарды қарау және басқалар)	**"Бөлме өсімдіктерін жуу".** Мақсат-міндеттері. Балаларға суару әдістері және ережелер (толтырмай, біркелкі суару) туралы түсінік беру; өсімдіктерге күтім жасауға қызығушылықтарын дамыту. Балаларды	**"Шешіну бөлмесінің шкафындағы тәртіп».** (тәрбиешінің көмекшісімен бірге) Мақсат-міндеттері. Балаларға жеке киім шкафтарында тәртіп сақтауды үйрету, шкафты киім және аяқкиімнен босату,	**"Өз төсегімізді жинауды үйренеміз".** Мақсат-міндеттері. Балалардың өз төсек-орнын ұқыпты ұстау дағдыларын қалыптастыру; ұқыптылыққа, басқа біреуге көмектесуге ұмтылуға тәрбиелеу; еңбекке ұқыпты	**"Ойыншықтардағы тәртіп".** Мақсат-міндеттері. Жұмыс басталар алдында балаларға жұмыс алжапқышын киюді үйрету; ойыншықтарды тәртіпте ұстау: жуу, кептіру, сүрту және орнына қою. Еңбекқорлықты және	**"Біз орындықтарды орнына орналастырамыз".** Мақсат-міндеттері. Еңбек дағдыларын дамытуды жалғастыру; тапсырманы жылдам, мұқият орындау.

	үлкендерге өз колдарынан келетін көмек көрсетуге тарту, бөлме өсімдіктері туралы балалардың идеяларын нақтылау.	сөрелерді дымқыл шүберекпен сүрту және киімді орнына мұқият бүктеу. Еңбекқорлыққа тәрбиелеу, тәртіп сақтауды үйрету. Ұжымда тату-тәтті еңбектенуге үйрету.	қарауға тәрбиелеу; өзіне-өзі қызмет көрсету бойынша дербестігі мен дағдыларын дамыту.	тәртіпсіздікті көре білуді дамыту; сумен жұмыс кезінде ұқыптылықты дамыту. Өз еңбегі мен басқа адамдардың еңбегін құрметтеуге тәрбиелеу.	
	ҚР. Гимнін орындайды. Міндеттер. Балаларды патриоттық тәрбиені қалыптастырады. **(музыка)** **Дидактикалық ойын "Кенің ізі?»** Мақсат-міндеттері. Байқампаздыққа, ұқыптылыққа үйрету. **(сөйлеуді дамыту)**	**Үстел үсті ойыны.** "Логикалық ойын". Мақсат-міндеттері. Ойлау қабілетін, зейінін, ынтасын дамыту. **(танымдық дағдылар, сөйлеуді дамыту)** **Мүсіндеуден ойын-жаттығу** "Аққала". Мақсат-міндеттері. Балаларға тұзды қамырдан аққала сомдауды үйрету; бір бөлшекті екінші бөлшекке қосып тегістеу жолымен біріктіру ептілігін бекіту.	**Дидактикалық ойын.** "Менің қайда және кім болып жұмыс істейтінімді тап". Мақсат-міндеттері. Мамандық түрлерінің атауын еске сақтауды үйрету, ой-қиялын, ынтасын дамыту. **(сөйлеуді дамыту)** **"Мозаика", "Лото" үстел үсті ойындары.** Мақсат-міндеттері. Ақыл-ой қабілеттерін, қолдың ұсақ моторикасын дамыту. **(танымдық**	**«Суреттер құрастыру».** Мақсат-міндеттері. Балаларға ұсақ суреттерден бір мазмұнды сурет құрастыруды үйрету, әңгіме құрастыра білу, тіл байлығын, ой-өрісін дамыту, әртүрлі мазмұнды суреттер құрастыруға балалардың қызығушылығын дамыту. **(сөйлеуді дамыту)**	**«Заттарды салыстыру».** Мақсат-міндеттері. Балаларды заттар мен шамаларды салыстыра білуге үйрету. Ұғымдардың мағынасын түсіндіру, оларды бір-бірінен ажыратуға баулу. Ойын-тілін танымдық әрекетін дамытып, баланы өзін қоршаған ортаға сүйіспеншілікке тәрбиелеу. Ойын атрибуттары: суреттер, ойыншықтар. Ойынның барысы: балалар әртүрлі заттарды салыстырады, суретін салады, айырмашылығын белгілері бойынша айтады. Жуан - жіңішке. Кең - тар. Биік - аласа. Үлкен -кішкентай. Ұзын -қысқа .

		Құрастыру. **"Зәулім ғимараттар".** Мақсат-міндеттері. Қиял, ойлау қабілетін, зейінін дамыту. **(мүсіндеу, сөйлеуді дамыту, құрастыру)**	**лағдылар)**		Ұғымдарын үйрету. **(математика негіздері)**
Ертеңгілік жаттығу	**Жалпы дамыту жаттығулары** 1.Бастапқы қалып: аяқ арасы алшақ, дене тік, қол төменде. 1.2. Қолды алға көтеру. 1.3. Саусақтарын бүгу, қолдарын айналдыра қимылдау. 1.4. Бастапқы қалыпқа келу. 2. Бастапқы қалып: аяқ арасы алшақ, қол белде. 2.1. Кезекпен екі жаққа бұрылғанда екі қолды екі жаққа жіберу. 2.2. Оңға және солға иілу. 2.3. Қолдың ұшын аяқтың ұшына жеткізу. 2.4. Бастапқы қалыпқа келу. 3. Аяқтың ұшына көтерілу. 3.1. Екі аяқтың өкшесін кезек-кезек топылдату. 3.2. Аяқтың ұшымен топылдату. 3.3. Бастапқы қалыпқа келу. **(дене шынықтыру, дербес әрекет)**				
Ұйымдастырылған іс-әрекетке дайындық	"Қыс" мезгілінің суретіне қарап әңгімелесу. **(сөйлеуді дамыту)**	Қыс мезгілінің мнемотехникасына қарап әңгімелесу. **(сөйлеуді дамыту)**	Қыс мезгіліне байланысты тақпақтар жаттау. **(сөйлеуді дамыту)**	"Қысқы тіршілік" туралы әңгімелесу. **(сөйлеуді дамыту)**	Қыс мезгілінің ерекшеліктері туралы әңгімелесу. **(сөйлеуді дамыту)**
Мектепке дейінгі ұйым кестесі бойынша ұйымдастырылған	**Дене шынықтыру** "Еңіс тақтайдың үстімен жүру".	**Қазақ тілі** "Қыс мезгілі. Қысқы табиғат	**Дене шынықтыру** "Тепе-теңдікті сақтайық".	**Музыка** "Қыс бояулары". Мақсат-міндеттері.	**Дене шынықтыру** "Доска нені үйретемін?" Мақсат-міндеттері. Балаларға

іс-әрекет	Мақсат-міндеттері. Еңіс тақтайдың үстімен қолдарын жанына жіберіп, тура жүруге, жердегі кедергі жолақтардан (жолақтар арақашықтығы 50 см) екі аяқпен екі аяқпен аттап, секіру және бір-біріне қарама-қарсы тұрып, допты бастарынан асыра лақтыруды үйрету. **"Аю қалай жүгіреді?" қимылды ойыны.** Мақсат-міндеттері. Екі топқа бөліну, бір сызыққа тұрғызу, белгіленген межеге дейін сапта бірінің артынан бірі арақашықтықты сақтап, бағытты өзгертіп жүгіруге дағдыландыру. **(дене шынықтыру)**	құбылыстары". Мақсат-міндеттері. Балалардың қыз мезгілі жайлы мнемокесте және сызбалық суреттер негізінде "қыс", "қысқы табиғат құбылыстары" туралы түсініктерін қалыптастыру; "қыс" пен "жаз" мезгілдеріне байланысты антоним сөздерді дұрыс дыбыстауға жаттықтыру. Өлеңді мәнерлеп оқу. "Ну орманда қар жауып". Мнемокесте арқылы өлеңді топпен мәнерлеп қайталау. **Музыка** "Қыс әні". Мақсат-міндеттері. Балалардың қыс туралы әннің сипатын түсініп, ажырата білу қабілетін дамыту;	Мақсат-міндеттері. Балаларға қатарға екеуден тұруға; допты алысқа дәлдеп лақтыруды (3,5–6,5 м кем емес); сызықтардың арасымен (15 см арақашықтық) тепе-теңдікті сақтап жүруді үйрету. **"Кедергілерден оңай өтеміз" қимылды ойыны.** Мақсат-міндеттері. Балалар кедергілерден "жылан" тәрізді жорғалап өтулері керек. **(дене шынықтыру)**	Балалардың қыс туралы әннің сын-сипатын түсініп, ажырата білу қабілетін дамыту; қыс мезгілінің ерекшелігін музыкадағы контрастық бөлімдер арқылы ажырата білу қабілетін қалыптастыру. **Дидактикалық ойын. "Қояндар".** Мақсат-міндеттері. Балаларға музыканың көңілді не мұңлы, баяу түрлерін ажырата білуге баулу. **(музыка, сөйлеуді дамыту)**	аяқтың ұшымен тұру; қолын беліне қойып, бір аяқпен тұруды; көлбеу тақтайдың үстімен (ені 2 см, биіктігі 30-35 см) жоғары және төмен жүруді үйрету. **"Баскетбол" қимылды ойыны.** Мақсат-міндеттері. Екі топқа бөліп, баскетбол добына арналған торға белгіленген нысанадан аспай, допты көкірек тұсынан дәлдеп лақтыруды үйрету. **(дене шынықтыру)**

		қыс мезгілінің ерекшелігін музыкадағы контрастық бөлімдер арқылы ажырату қабілетін қалыптастыру.			
Серуенге дайындық	Балаларға өз киімдерін тануды, атауды, өз шкафын таңбалауыш арқылы табуды үйрету. **(мәдени-гигиеналық дағдылар, дербес әрекет)**				
Серуен	**Қарға мен сауысқанды бақылау. (қоршаған ортамен танысу, сөйлеуді дамыту)** Мақсат-міндеттері. Қарға мен сауысқанның айырмашылықтарын айта білуге машықтандыру; құстар әлемі жайлы түсініктерін бекіту, өзіндік ерешекліктері мен белгілерін тануға ынталандыру. Балалар сауысқанның дыбыстарын тыңдап, сыртқы пішініне қарап, оның өзге құстарға өте ұқсамайтынын	**Қардың түсуін бақылау. (қоршаған ортамен танысу, сөйлеуді дамыту)** Мақсат-міндеттері. Қардың қасиеттері туралы түсінік қалыптастыру; маусымдық құбылыс - қардың түсуі туралы білімдерін бекіту. **Зерттеу.** Ақ қағазға ұшып келе жатқан қар ұлпаларын ұстау; зерттеу; қасиеттерін анықтау. **Ересек адамдармен бірге орындалатын қарапайым еңбек тапсырмалары:** ағаштардың тамырларын қармен	**Шыршаларды бақылау. (қоршаған ортамен танысу, сөйлеуді дамыту)** Мақсат-міндеттері. Балалардың таныс ағаштарды бір немесе екі белгі бойынша табу қабілетін бекіту; шыршаның ерекшеліктерін және оны басқа ағаштардан ажырату іскерліктерін дамыту. **Ересек адамдармен бірге орындалатын қарапайым еңбек тапсырмалары** (ұсақ қоқыстарды жинау). Мақсат-міндеттері. Бірлесіп жұмыс істеу	**Қар мен мұзды бақылау. (қоршаған ортамен танысу, сөйлеуді дамыту)** Мақсат-міндеттері. Судың әртүрлі күйі туралы білімдерін бекіту; жансыз табиғат туралы шынайы түсінікті қалыптастыру. **Зерттеу.** Үлкен және кішкентай қаңылтырдағы, таза және боялған судың қату уақытын салыстыру; ыдысқа тығыз немесе еркін салынған қардың еру жылдамдығын салыстыру. **Ересек адамдармен бірге орындалатын**	**Қайың мен шетенді бақылау. (қоршаған ортамен танысу, сөйлеуді дамыту)** Мақсат-міндеттері. Ағаштардың сыртқы түріне (ұқсастықтары мен айырмашылықтары) салыстырмалы талдау жүргізуді үйрету; ағаштарға сипаттама беру, ағаштың өсуіне қажетті жағдайлар туралы түсініктерін бекіту. **Ересек адамдармен бірге орындалатын қарапайым еңбек тапсырмалары** (қоқыстарды жинау). Мақсат-міндеттері. Еңбексүйгіштікке тәрбиелеу. **Қимыл-қозғалыс ойындары. "Мысық пен тышқандар", "Доп" (2-3 ойнатылады). (дене**

	байқайды. **Еңбек әрекеті:** құраған жапырақтарды жинау. Мақсат-міндеттері. Еңбексүйгіштікке, ұқыптылыққа тәрбиелеу. **"Ұшады құстар біздің бақта" жаттығуы. (дене шынықтыру, қоршаған ортамен танысу, сөйлеуді дамыту)** Мақсат-міндеттері. Балаларды құстардың қимылдарына еліктеуге машықтандыру; құстар әлеміне қызығушылықты арттыру. Педагог балаларға құстардың ұшып-қонып жүргені туралы бейнежазбаларды алдын ала көрсетуі мүмкін.	жабу. Мақсат-міндеттері. Бірлесіп жұмыс істеу қабілетін дамыту. **Қимыл-қозғалыс ойындары. (дене шынықтыру)** "Аққала ойыны". Мақсат-міндеттері. Заттарды лақтыру дағдыларын бекіту. **"Допты қақпаға түсіру" қимылды ойын-жаттығуы. (дене шынықтыру)** Мақсат-міндеттері." Қақпаға"допті өткізе білуге, дәлдікке, шапшаңдыққа баулу. Тәрбиеші балаларды доп (немесе әртүрлі шарлармен) ойнауға шақырады, балалар жиналған жерде сызық жүргізеді. Сызықтан 1-1,5м жерде кішкентай қақпа тұрғызылады. Ойынға 5-6 бала қатысады. **Өзіндік еркін ойын әрекеттері, далаға**	қабілетін қалыптастыру. **Қимыл-қозғалыс ойындары."Бос орын". (дене шынықтыру)** Мақсат-міндеттері. Шапшаңдықты, ептілікті дамыту. **Аз қимылды ойын. "Суық-ыстық". (дене шынықтыру)** Мақсат-міндеттері. Есту қасиеттерін, физикалық қасиеттерін дамыту. Жүргізуші затты жасырған кезде оған қарауға тыйым салынады. Жүргізуші залдан шығып кетеді, балалар затты жасырады. Осыдан кейін жүргізуші залға кіріп, балалар жасырып қойған затты іздей бастайды. Балалар оның соңынан еріп: суық ... жылы ... ыстық ... сөздерін айтып,	**қарапайым еңбек тапсырмалары:** алаңда өсетін өсімдіктерге күтім жасау. Мақсат-міндеттері. Табиғаттағы еңбектенуді, қоршаған ортаға қызығушылықты қалыптастыру. **Қимыл-қозғалыс ойындары. "Қарға мен торғай". (дене шынықтыру)** Мақсат-міндеттері. Педагогтің бұйрығын мұқият тыңдауды үйрету; зейінді дамыту. **"Қара сиыр" ұлттық қимыл-қозғалыс ойын. (дене шынықтыру)** Мақсат-міндеттер. Балаларға ойын ережелерін қатаң сақтауды үйрету; кеңістікті бағдарлай білуге, шапшаңдыққа, тапқырлыққа баулу,	**шынықтыру)** **"Ақ серек, көк серек" қимыл-қозғалыс ойыны. (дене шынықтыру)** Мақсат-міндеттері. Балаларға ойын шарты бойынша ойнауды, мұқият және белсенді болуды; батылдыққа, шапшаңдыққа, жылдам жүгіруге баулу; балалардың тіл байлығын жетілдіру, достық қарым-қатынастарын дамыту. Ойын ашық алаңда өткізіледі. Ойынға қатысушылар екі топқа бөлінеді. Аралығы 30-40 метрдей жерге бір-біріне қарама-қарсы орналасады. Қаз-қатар қол ұстасып, тізіліп тұрады. Жеребе бойынша ойынды бастаған топтың балалары әндете өлең айтады: Ақ серек, көк серек, Бізден сізге кім керек? Екінші топтағылар ойыншының атын атайды. Сол кезде аты аталған бала өз тобынан шығып, екпіндей жүгіріп келеді де, қарсы топтың тізбегін үзіп кетуге тырысады. Егер үзіп кетсе, бір баланы

	Қанаттарын жайып жан-жаққа, (аяқтың ұшына тұру, екі қолды жоғары көтеру) Ұшады құстар біздің бақта. (құстың ұшқанына еліктеу, қолдарын бұлғау) Солға ұшады, ұмтылып, (бір қолды сол жақта төменнен жоғары бірқалыпты көтеру) Оңға ұшады, ұмтылып. (Екінші қолды оң жақта төменнен жоғары бірқалыпты көтеру) Біресе төмен түсіп, қонады бұтаққа, (төмен отыру) Біресе көкке самғайды, ұқсайды ұшаққа. (аяқтың ұшына тұру, екі қолды жоғары көтеру) Д. Ахметова. **"Қарақұс пен балапандар" қимыл-қозғалыс**	**алып шығатын материалдармен ойындар:** қозғалыстарды дамыту. Мақсат-міндеттері. Қар лақтыруды үйрету.	жасырылған затты табуға көмектеседі. **Өзіндік еркін ойын әрекеттері: "Жалаушаға тезірек жет".** Мақсат-міндеттері. Шеңбер бойымен сап түзей білу, төрт аяғымен жорғалай білу жаттығулары.	достыққа тәрбиелеу. Ойын барысы. Ойынға 3 - 10 немесе одан да көп ойыншы қатысады. Көбінесе ойынға қара зат таңдап алынады (ескі малақай, құм салған дорба және тағы басқа). Ойынға қатысушылар шеңбер құрып, көздерін жұмуға тырысады. Ойын басқарушының берген бұйрығымен бір ойыншы шеңберден шығып, тығуға әзірленген затты алып оны тығады. Ойынға қатысушылардың міндеті — сол тыққан затты іздеп табу. Егер тығылған зат табылса, ойын жүргізуші ойынға қатысушылардың барлығына еститіндей дауыстап жариялайды да, барлығын табылған заттың төңірегіне	жетелеп әкетіп, өз тобына қосады. Үзе алмаса, өзі сол топта қалады. Ескерту: педагог ойын ойнау алдында қауіпсіздік ережелерін қайталап, нұсқау беруі тиіс. **Өзіндік еркін ойын әрекеттері, қозғалыстарды дамыту, қозғалыстарды дамыту.** Мақсат-міндеттері. Жүгіру техникасын жетілдіру, жеңіл, жігерлі қимылдарды қалыптастыру.

	ойыны. (дене шынықтыру) Мақсат-міндеттері. Балаларды ойын шарты бойынша белгілерге сай жылдам жүгіруге дағдыландыру; шапшаңдыққа, ептілікке, ұйымшылдыққа тәрбиелеу. **"Кім жылдам?" ойын-жаттығуы. (дене шынықтыру)** Мақсат-міндеттері. Жүгіруді, секіруді, өрмелеуді пысықтау. **(дене шынықтыру) Өз бетімен еркін ойын әрекеті, шығарылған материалмен алаңдағы ойындар.** Мақсат-міндеттері. Қызығушылығы бойынша ойын таңдау мүмкіндігін қамтамасыз ету, құрдастарымен өзара әрекет ету біліктерін қалыптастыру.			жинайды. Заттың иесі өз затын қорғайды да, басқалары оны алдап-сулап, көңілін басқа жаққа бұрып, әлгі затты тартып алуға тырысады. Затты кім ала алатын болса, сол затты тығушы қызметін атқарушы болады да, қалғандары қайта шеңбер құрып, көздерін жұмып тұрады. Ойын осы тәртіппен жалғаса береді. **Өзіндік еркін ойын әрекеттері, далаға алып шығатын материалдармен ойындар:** еңбектеу. Мақсат-міндеттері. Қимылдарды үйлестіруді, батылдықты дамыту, шешім қабылдай алуға тәрбиелеу.	

Серуеннен оралу	Балаларды киімдерін жүйелі шешінуге дағдыландыру, шкаф сөрелеріне киімдерін жинау, қолдарын жуу. **(мәдени-гигиеналық дағдылар, дербес әрекет)**				
Балалардың дербес әрекеті (аз қимылды, үстел үсті ойындары, бейнелеу іс-әрекеті, кітаптарды қарау және басқалар)	**Қоршаған ортамен танысудан ойын-жаттығу** "Аппақ қыс". Мақсат-міндеттері. Балалардың қыс туралы түсініктерін кеңейту; қыс мезгіліндегі табиғат құбылыстарын байқау дағдыларын жетілдіру. **«Табиғат құбылыстары» дидактикалық ойыны.** Мақсат-міндеттері. Балалардың табиғат құбылыстары жөнінде түсініктерін нығайту. **(қоршаған ортамен танысу, сөйлеуді дамыту, сурет салу)** **Дидактикалық ойын. "Қыста не болады?"** Мақсат-міндеттері. Күз бен қыс	**Математика негіздерінен ойын-жаттығу** "Сыңарлы және сыңарсыз киімдер". Мақсат-міндеттері. Балаларды заттардың көлемінің қасиеттері жөніндегі білімдерін тиянақтау, "ені", "ұзындығы", "көлемі" ұғымдарын бекіту. **(сөйлеуді дамыту, қазақ тілі, құрастыру, сурет салу, мүсіндеу)** **Дидактикалық ойын. «Артығын тап».** Әрбір балаға карточкалар ұсынады. Карточкадағы суреттерден артық суретті тауып,	**Сурет салудан ойын-жаттығу** "Аулаға қар жауды". Мақсат-міндеттері. Балаларға бор мен қылқалам арқылы аулаға қардың жауғаны туралы суретті салуды үйрету; бормен сурет бейнелерінің, ағаш пен үйдің сұлбасын салып, қардың суреттің әр жеріне қылқаламның ұшымен жақпалау техникасын пысықтау. **Сюжетті-рөлді ойын. «Пойыз».** Мақсаты: Балаларды ойын жоспарын жүзеге асыруға үйрету. Ойын материалы. Құрылыс материалы, қуыршақтар, ойыншықтар-Жануарлар, заттар-алмастырғыштар. Ойынға дайындық. Көлікте серуендеу, автопаркке, портқа, әуежайға, вокзалға экскурсия. Көлік туралы өлеңдер мен әңгімелер оқу. Құрылыс материалынан машина, ұшақ, пароход, пойыз, қайық, автобус	**Көркем әдебиеттен ойын-жаттығу** "Боран". Мақсат-міндеттері. Балаларды Қ. Көпішевтің "Ақ боран" атты тақпағымен таныстырып, қыс мезгіліндегі ақ боран сипатын тануға талпындыру; тақпақ жаттауды жаттықтыру; көркемсөзге қызығушылықтарын арттыру; қыс көптеген құбылыстардан тұратын мезгіл деп тануды үйрету. **(қазақ тілі, сөйлеуді дамыту, көркем әдебиет, қоршаған ортамен танысу)** **Қазақ халқының ұлттық ойыны. Ақсерек - көксерек.** Бұл ойынды ойнау үшін балалар екі топқа бөлінеді, қолдарынан ұстап тұрады. Ара	**Сөйлеуді дамытудан ойын-жаттығу** "Қыс келді" тақпағын жаттау". Мақсат-міндеттері. Балалардың ұғымында"тақпақ" түсінігін қалыптастыру, қыс туралы көркемсөз үлгісімен таныстыру; қыс мезгілі туралы ұғымдарды көркемдеуіш сөздер арқылы толықтыру. **(сөйлеуді дамыту, қазақ тілі, көркем әдебиет)** **Құрастырудан ойын-жаттығу** "Ақтөске үйшік құрастырамыз". Мақсат-міндеттері. Балаларды құрамында: тақтайша,

	мезгілдерінің құбылыстарын ажырату. Барысы: педагог балалардың алдына әр жыл мезгілінде болатын табиғат құбылыстары бейнеленген суреттерді таратады. Осы суреттердің ішінен бала, күз мезгіліне байланысты суретті таңдап алады және суретті бейнелеп береді. Мысалы: күн бұлттардың артында жасырынып тұр. **(сөйлеуді дамыту, қоршаған ортамен танысу, сурет салу)** **Сюжетті-рөлдік ойын. «Қонжық».** Мақсаты: Балалардың жануардың рөлін қабылдау қабілетін дамыту. Ойын материалы: Кәмпиттер, жемістер,	мағынасын түсіндіруін ұсынады. Карточкада не бейнеленгенін атап, артығын қарындашпен сызады. Мысалы, мұнда қар артық. Қар қыста ғана болады. **(сөйлеуді дамыту, қазақ тілі)** **Қазақ халқының ұлттық ойыны. Сиқырлы таяқ.** Ойнаушылар қол ұстасып, дөңгелене шеңбер жасап тұрады. Қолында таяғы бар ойын жүргізуші шеңбердің ортасына келеді де, ойынның ережесін түсіндіреді. Ойнаушыларды бірден бастап түгел нөмірлеп шығады. Ойынның шарты бойынша ойын	және т. б. жасау. Ойын рөлдері. Жүргізуші, жолаушы. Ойын барысы. Тәрбиеші ойын әрекеттерінің бағытына байланысты ойынның әртүрлі нұсқаларын қолдана алады. 1-ші нұсқа. Тәрбиешінің ойын әрекеттері балаларға бағытталған. Тәрбиеші ойынды бастайды: - енді мен өте қызықты нәрсе саламын. Маған кім көмектескісі келеді? Үлкен текшелерді (модульдерді) әкеліңіз. Бұл үлкен шеңберлер. Жарайсыңдар, рахмет! Енді маған көптеген орындықтар әкеліңіз, олар да пайдалы болады. Бәрі дайын сияқты, сіз құрылысты бастауға болады. Мен сізге не салғым келетінін білесіз бе? Машина. Өте үлкен... Дөңгелектермен, шанақпен. Мен көлік құрып, жігіттерімді айналдырамын. Сізді көлікпен айдағанымды қалайсыз ба?"Тәрбиеші көлік құрастырады және оның әрекеттері туралы түсініктеме береді. "Алдымен мен кабинаны саламын	қашықтық 20-30 қадам. 1-ші топ. Ойынды бастайды Ақсерек-ау, ақ серек, Біздеи сізге кім керек. 2-ші топ. Ақсерек-ау, ақ серек, Сізден бізге ... (бала аты) керек. Аты аталған бала келесі топқа дейін жүгіріп барып ортасынан ұстасқан қолдарды ажыратып кету керек. Егер өтіп кетсе сол топтан бір баланы тобына алып қайтады, өте алмаса сол топта қалады. Ойын осылай жалғаса береді. **(дене шынықтыру)** **Сюжетті-рөлдік ойын. «Үй тұрғызамыз».** Мақсаты: балаларды құрылыс мамандықтарымен таныстыру, құрылысшылардың еңбегін жеңілдететін техниканың рөліне назар аудару,	ұйбұрыш, білеу бар құрылыс материалдары жинағын пайдаланып, Ақтөске қыс мезгілінде тұруға арналған үйшікті құрастыруды үйрету. **(құрастыру, сөйлеуді дамыту)** **Сюжетті-рөлдік ойын. «Серуенге жиналамыз».** Мақсаты: балаларда әр маусымға киім таңдау қабілетін дамыту, киім элементтерін дұрыс атауға үйрету, жалпыланған «киім», «аяқ киім» ұғымдарын бекіту, басқаларға қамқор болуға тәрбиелеу. Қажетті заттар: қуыршақтар, жылдың барлық кезеңдеріне

	пироггар. Ойынға дайындық. Суреттердер белгілерімен танысу. Аю туралы өлеңдер мен әңгімелер оқу. Ойын рөлдері. Аюлар. Ойын барысы. Балаларға ойыншықтар, кәмпиттер, жемістер, пироггар және т.б. ұсына отырып, мұғалім: "қараңдаршы, балалар, аю қандай үлкен дәмді торт пісіріп, бізді топқа жіберді. Ол біздің топта дәмді пироггарды жақсы көретін тәтті тісті аюлар бар деп ойлады және оларды емдеуге шешім қабылдады. Бізде аю кім? Аю тәтті пирогты кімге пісірді? Сіз аюсыз ба, Саша? Ал сенің аяғың қайда, аю? Ал	жүргізуші қолындағы таяғын шеңбердің ортасында тік ұстап тұрады да, бір нөмірді атап, таяқты қоя береді. Аталған нөмір таяқты жерге құлатпай ұстап қалуы керек, ал таяқты ұстай алмай құлатып алса, онда айып тартады, яғни көптің ұйғаруымен ортаға шығып, өнер көрсетеді. Ойынға қатысушылардың бәрі бір-бір реттен міндетті түрде ойнап шығулары керек. Ал одан әрі ойынды жалғастыру-жалғастырмау ойнаушылардың өз еркінде. Ойнаушылардың саны көп болса, ойын қызықты өтеді.	(орындықтарды аламын). Кабина дайын. Енді мен руль дөңгелегін жасаймын. Мен басқарамын. Көлік жүреді, Арман, Бекзат, Данил қуанатын болады... Руль де дайын. Мен дене жасаймын. Мен орындықтарды балаларға ыңғайлы болатындай етіп қоямын, мен бәрін сыйғызу үшін денені үлкен етіп жасаймын. Дөңгелектерді бекіту ғана қалады. Барлығы. Машина дайын. Ал, отырыңыз, менің жақсыларым, көлікке, енді барайық. Бұл Бағлан үшін орын. Бұл Жаннұр үшін... Барлығы ыңғайлы отырды ма? Көлікті іске қосуға бола ма? Чик-чик, мотор қосылды. Ал мен сені қазір қайда апаратынымды білесің бе? Ойыншықтар үшін дүкенге. Би-бип! Кеттік. Чшш-ш-ш! Аялдама. Дүкенге келдік. Енді мен есікті ашамын. Шығыңыз. Міне, дүкен (тәрбиеші алдын-ала ерекше орналастырылған және киінген ойыншықтары бар шкафты көрсетеді: біреуде садақ байланған, жағасы бар, жаңа юбка және т.б.).	балаларды қарапайым құрылымды салуға үйрету, ұжымда достық қарым-қатынас орнатуға үйрету, балалардың құрылысшылардың еңбек ерекшеліктері туралы білімдерін кеңейту, балалардың сөздік қорын кеңейту: "құрылыс", "тас қалаушы", "көтергіш кран","құрылысшы", "краншы", "ағаш ұстасы", "дәнекерлеуші", "құрылыс материалы". Керекті құралдар: ірі құрылыс материалы, машиналар, көтергіш кран, ғимаратты ойнауға арналған ойыншықтар, құрылыс кәсібіндегі адамдар бейнеленген суреттер: тас қалаушы, ағаш ұстасы, кран жасаушы, жүргізуші және т. б. Ойын барысы: Тәрбиеші балаларға жұмбақ шешуді	арналған киім (жаз, қыс, көктем және күз үшін), шағын киім шкафы және орындық Ойын барысы: балаларға жаңа қуыршақ келеді. Ол олармен танысады және ойнағысы келеді. Бірақ балалар серуендеуге жиналып, қуыршаққа олармен бірге жүруді ұсынады. Қуыршақ киіне алмайтындығына шағымданады, содан кейін балалар оған өз көмегін ұсынады. Балалар қуыршақ киімдерін шкафтан шығарады, оларды атайды, ауа-райына сәйкес киіну керек нәрсені таңдайды. Тәрбиешінің көмегімен олар қуыршақты дұрыс

	сізде жүн бар, аю? Біздің топта канша аю бар. Жақсы аюлар! Оларға торт беретін уақыт келді!». Содан кейін тәрбиеші аюларға үлкен үстелдің айналасында тұруды ұсынады (жылжымалы үстелдерден жасалған) және оның пирогты тең бөліктерге қалай салтанатты түрде кесетінін көріңіз, сонда бәрі бірдей болады. Осылайша, әдеттегі түстен кейінгі тағамдар өтуі мүмкін. Пирогты тарата отырып, тәрбиеші: "бұл аюдың бір бөлігі және бұл. Мен барлық аюларға аю пирогын тең бөлемін. Барлық аюларға пирог жеткілікті болды ма?	**(дене шынықтыру)**	Ойыншықтар дүкенінде көп. Олар сізге ұнай ма? Ойыншықтарды сатып алайық. Мен Қоянды сатып аламын. Ал сіз, бұғы, қандай ойыншық сатып алуыңыз керек? Міне, бәріне ойыншықтар сатып алынған сияқты. Мен сізге жақсы ойыншықтар сатып алдым ба? Барлығына ұнайды ма? Содан кейін көлікке отырыңыз, артқа, топқа барыңыз. Би-ЖК! Кеттік...». Жолда тәрбиеші тоқтайды, дүкеннен лимонадтың "бөтелкесін" сатып алады, балаларға емдейді, шыныаяқ камерадан жасауды ұсынады. Мұндай шыныаяқтан қалай ішуге болатындығын көрсетеді. "Кімде бірдей шыныаяқтар бар? Ауыстырыңыз. Мен сізге лимонад құямын. Лимонадты тағы кім қалайды? (Шыныаяқтан ішуден бас тартқандарға ойыншық шыныаяқ беріледі). Барлығы ішті ме? Енді лимонадтан ішейік. Ішкен адам көлікке отыра алады. Барлығы отырды ма? Би-бип. Кеттік. Чшш-ш-ш. топқа келді. Ойнауға болады.	ұсынады: Төрт карны бар, Бір аузы бар. (Үй) Тәрбиеші балаларға ойыншықтар қоныстанатын үлкен, кең үй салуды ұсынады. Балалар құрылыс кәсіптерінің қандай екенін, құрылыс алаңындағы адамдар немен айналысатынын есіне алады. Олар құрылысшылардың бейнелерін қарастырады және олардың міндеттері туралы айтады. Содан кейін балалар үйде ораза ұстау туралы келіссөздер жүргізеді. Рөлдер балалар арасында бөлінеді: кейбіреулері құрылысшылар, олар үй салады; басқалары-жүргізушілер, олар құрылыс мате риалын құрылыс алаңына апарады, балалардың бірі – кран тасушы. Құрылыс барысында	ретпен киеді. Содан кейін балалар өздері киініп, қуыршақпен бірге серуендеуге шығады. Серуеннен оралғаннан кейін балалар өздері шешініп, қуыршақты өз әрекеттеріне түсініктеме бере отырып, дұрыс ретпен шешеді.

	Денсаулығыңыз үшін тамақтаныңыз!». **(сөйлеуді дамыту, қоршаған ортамен таныстыру)**		Ойыншықтарыңызға қайда ұйықтауға болатынын көрсетіңіз, түскі ас дайындаңыз, мен көлікті жөндеймін. Көлікті қайтадан мінгіңіз келеді, маған келіңіз. Мен сені басқа жерде балаларды қуантамын. Егер тәрбиешінің ұсынысынан кейін балалар қайтадан көлікке отырғысы келсе, ойын жалғасады. Кейіннен ойын өткізген кезде тәрбиеші балалармен бірге балаларды қайда және не үшін апаруға болатындығын анықтайды. Балаларды тасымалдауға болатындығы анықталды: теңізге немесе өзенге, орманға шомылу, суда ойнау, көпір бойымен жүру; хайуанаттар бағына, балықтармен, киттермен танысу, қызықты нәрсе іздеу; саңырауқұлақтарды, жидектерді, Гүлдерді жинау, жануарлармен танысу, оларды тамақтандыру, бару үшін орманға Кірпіге бару, жануарлардың қалай өмір сүретінін көру, оларға үйлер салу. Оларға тамақ дайындаңыз, тамақтандырыңыз,	балалар арасындағы қарым-қатынасқа назар аудару керек. Үй дайын, оған жаңа тұрғындар қоныстануы мүмкін. Балалар өздігінен ойнайды. **(сөйлеуді дамыту, қоршаған ортамен таныстыру)**	

			олармен бірге жүріңіз; циркке жануарларға әртүрлі цирк трюктерін үйрету үшін: таяқшадан, шұңқырдан, текшеден текшеге секіру, шеңберге көтерілу, тақтада жүру, ән айту, скылдау, гылдау, аңдарды киіндіру, өнер көрсету; жаңа ойыншықтар сатып алу үшін дүкенге; әр түрлі орман жануарларына, қуыршақтарға, Гале апайға (тәрбиешінің көмекшісі) және т.б. сондай-ақ, тәрбиеші балалармен бірге қандай көлікпен жүруге болатындығын біле алады: ұшақта, пароходта, пойызда, қайықта, пойызда, машинада, автобуста, таксиде. 2-ші нұсқа. Ойын әрекеттері тәрбиешіге бағытталған. Тәрбиеші балаларды ойынға қосады. "Менде рульдер бар (рульдерді ауыстыра алатын әртүрлі заттарды көрсетеді). Кім көлікпен жүргісі келсе, рульдерді алыңыз". "Міне, саған руль, Сангжар. Сіз қайда барасыз? Ал сіз маған не әкелесіз? Жанңұр, сен қайда барасың? Дүкенге ме? Жарайды. Ал сен маған		

			дүкеннен не сатып аласың? Кәмпиттер? Ал Даурен кәмпитке барды. Келіңіздер, маған баска нәрсе әкелесіз бе? Нан? Жарайсың, дұрыс. Содан кейін бізде түскі асқа нан жоқ. Егер тәрбиеші баланың мақсатты таңдауда қиындық көретінін көрсе, оған өз мақсатын ұсыну керек: «Саша, маған кірпіш әкеліңізші. Мен итіме үй саламын. Оның өмір сүретін жері жоқ. Көрдіңіз бе, ол сол жерде, бұрышта отырады және көңіл күйі түседі». Осыдан кейін тәрбиеші балаларға орындықтан қалай машина жасау керектігін көрсетеді. Балалар тәрбиешіге азық-түлік, заттар және т.б. әкелгенде, ол жеткізгені үшін балаларға міндетті түрде алғыс айтуы керек. «Енді бәріміз бірге циркке көлікпен барайық, аюдың қалай өнер көрсететінін көрейік». Мұғалім балаларға ойыншық аюдың өнерін көрсетеді. Содан кейін машиналардағы балалар топқа «оралады». 3-ші нұсқа. Балалардың ойын		

			әрекеттері ойыншықтарға бағытталған. Тәрбиеші балаларды ойынға қосады және оларға ойын мақсатын қояды: - Мен қазір қуыршақ театрын саламын. Маған көмекшілер керек. Маған ойыншықтарды кім әкеледі?. Әрі қарай, тәрбиеші орынбасар тақырыбын және ойын мақсатын жүзеге асыру тәсілдерін өз бетінше іздеуге шақырады. - Өзіңізге көліктер тауып, маған ойыншықтар әкеліңіз. Мен сізге қуыршақ театрына қандай ойыншықтар керек екенін айтамын. Дамир, маған қоян әкеліңізші. Ал сен, Лариса - қуыршақ. Ал Виталик балалар үстелін әкеледі...». Тәрбиеші театр құрылғысы үшін қажет ойыншықтарды, құрылыс материалдарын және басқаларын атайды. Балалар ойыншықтарды алып жүреді, ал тәрбиеші қуыршақ театрының сахнасын ұйымдастырады. Балаларға қуыршақ қойылымын көрсете отырып, тәрбиеші спектакльде тырысады және сахнаны орнату кезінде балалар әкелгеннің бәрін қолдануға		

	Мақсат-міндеттері. Балалардың пішіндер туралы түсініктерін кеңейту. Байқампаздыққа және шапшаңдыққа үйрету. Ойынға қызығушылықтарын арттыру. Тазалыққа, ұқыптылыққа тәрбиелеу. Ойын ережесі: геометриялық пішіндерді алып, ортасынан бөлу. Балалар сол геометриялық пішінді тауып құрау керек. Ойын бірнеше рет қайталанады және геометриялық пішіндердің түр-түстерін айтып беруге тиіс. **(құрастыру, сөйлеуді дамыту)**	**ойыны.** Мақсат-міндеттері. Балаларды жылдам ойлауға тәрбиелеу. Ойынның барысы: - Балалар, сендермен ойын ойнаймыз. Мына жерде жыл мезгілдерінің белгілерін білдіретін суреттер тұр. Олардың арасынан қыс мезгілінің белгісін ажыратып алуымыз керек. Ал, балалар, бастайық! Балалар суреттерді жылдам қойып шығады. **(сөйлеуді дамыту, қазақ тілі, құрастыру)**	шелек, шана, фланелеграф. Тәрбиеші балаларға суреттерді көрсетеді, онда бейнеленген заттар мен жануарларды атауды сұрайды. Осы суреттерді кез келген реттілікпен фланелеграфқа бекітеді де, балаларға сұрақтар қоя бастайды. Балалар сұрақтарға жауап бере отырып, фланелеграфтан қажетті суретті табуы және онда бейнеленген заттарды атауы тиіс. Тәрбиеші: - Інде не тұрады? - Тышқан. - Тышқан неден қорқады? - Мысықтан. - Суды қайда құямыз? - Шелекке. - Қыста немен сырғанаймыз? - Шанамен. - Қуыршаққа не тағамыз? - Моншақ. - Алманы (гүлді) қайда жинаймыз? - Себетке. Тәрбиеші барлық балалардың сұрақтарға дәл жауап беруін, яғни фланелеграфтан сәйкес келетін заттарды табуын және сөздегі - ш, - с дыбыстарын	Балаларға мағынасы қарсы сөздерді тауып айтуды ұсынады. - Әдепті - ... - Әдепсіз - Жақсы - ... - Жаман - Ақ -... - Қара - Үлкен -... - Кішкентай - Сыйлау- ... - Сыйламау **(сөйлеуді дамыту, қазақ тілі, сурет салу)**	**ойыны.** Мақсат-міндеттері. Сөйлеуді дамыту (сын есімдер мен зат есімдерді үйлестіру мүмкіндігі); белгілі бір заттарды, тіршілік иелерін біріктіретін ұғымдар туралы білімді бекіту. Сипаттама: балалар жауап беруге тиіс ұсыныстар мен жұмбақтарды алдын ала дайындау. Мысалы: • түрлі-түсті қанаттары бар әдемі жәндік, ұшуды ұнатады, балшырынмен қоректенеді. (Көбелек.) • көлік, ұзын, бірнеше бөліктен тұрады, темір рельстермен жүреді. (Пойыз.) • жабайы жануар,

			тырысады. Тәрбиеші балаларға спектакльге достарын әкелуді ұсына алады: қуыршақтар, аюлар және т. б. Спектакльден кейін балалар бәрін орнына апарады. Тәрбиеші оларға көмек үшін алғыс айтады. Спектакльге шақырған достарымен ойнауды ұсынады. Естеріңізге сала кетейік, олардың қонақтары да көлікпен жүруді ұнатады. Содан кейін балалар өздігінен ойнауға көшеді. Ойыншықтарды тазалағаннан кейін тәрбиеші мен балалар өз тобына қанағаттанарлықтай қарайды. Тәрбиеші атқарылған жұмысты қорытындылайды: - енді бұл мүлдем басқа мәселе! Егер сіз болмасаңыз, онда біз ешқашан айлакерліктен құтыла алмас едік. Енді сіз оларды бізге жібермейтініңізге сенімдімін. Мен дұрыс айттым ба?». **(сөйлеуді дамыту, қоршаған ортамен таныстыру)**		
Балалармен жеке жұмыс	**Дидактикалық ойын. «Сыңарын тап».**	**"Қыс белгілерін ажыратамыз" дидактикалық**	**Шешуін тап, заттарды ата.** Көрнекі құралдар. Алуан түрлі суреттер: тышқан, мысық,	**Дидактикалық ойын.** «Сөз ойла». Мақсат-міндеттері.	**"Сипаттамадан тап" дидактикалық**

			дұрыс айта білуін қадағалайды. Осы тектес ойын арқылы сөздегі - ж, - з дыбыстарын дұрыс айтуды жаттықтыруға болады. **(сөйлеуді дамыту, қазақ тілі, құрастыру)**		орманда тұрады, айға қарап ұлиды. (Қасқыр.) • жабайы жануар, қызыл шапты, ертегілерде әрқашан алдайды. (Түлкі.) • сары қабығы бар жеміс. (Лимон.) **(сөйлеуді дамыту, қазақ тілі, құрастыру, сурет салу)**
Балалардың үйге қайтуы (ата-аналарға кеңес)	«Жаңа жылдық шырша» көрмесі.	Кеңес беру. «4-5 жастағы балаға қандай ойыншықтар пайдалы».	«Балаңыз туралы не білу керек?» тақырыбында кеңес беру.	«Тәуелсіз Қазақстан» салтанатты іс-шарасында оқитын тақпақтарын беру, ата-аналармен мерекені өткізу туралы әңгімелесу.	"Біз бір аптада не істедік" тақырыбындағы көрме.